

Paweł Szmitkowski

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
Wydział Humanistyczny

Plany zarządzania kryzysowego w świetle nowych regulacji prawnych

Crisis management plans due to the new law regulations

Abstrakt: Plany zarządzania kryzysowego są bardzo istotnym elementem planowania cywilnego, szczególnie cywilnego planowania kryzysowego. Od 26 kwietnia 2007 r. system zarządzania kryzysowego opracowywał plany reagowania kryzysowego. Były one jednak bardzo obszerne, a ich zapisy pokrywały się często z planami operacyjnymi służb, inspekcji i straży. Znowelizowana w 2009 r. Ustawa o zarządzaniu kryzysowym zmieniła charakter, formę i strukturę tych planów. Stały się one planami zarządzania kryzysowego i stanowić zaczęły punkt wyjścia do egzekwowania zapisów planów operacyjnych. Od 2009 r. niezwykle ważnym elementem tych planów stały się także plany ochrony infrastruktury krytycznej. Nie wykluczone jest także, że w przyszłości elementem planów zarządzania kryzysowego staną się plany obrony cywilnej.

Abstract: Crisis management plans are very important part of civil planning, especially civil emergency planning (CEP). Since 26th of april 2007, crisis management system prepared plans of crisis respond. They were very extensive and some times included the same contents like operations plans of services, inspections and guards. But amendet in 2009 act of crisis management changed form, character and structure of these plans. They became plans of crisis management as starting point for execution of operation

plans. Since 2009 very important parts of crisis management plans are also crisis infrastructure protection plans. It's hardly possible that in the future the part of crisis management plans will also be a plan of civil defense.

Słowa kluczowe: planowanie cywilne, cywilne planowanie kryzysowe, plany zarządzania kryzysowego

Keywords: civil planning, civil emergency planning, plans of crisis management

System zarządzania kryzysowego w Polsce jest obecnie jednym z najważniejszych elementów budujących bezpieczeństwo państwa, ukierunkowanym na ochronę struktur władzy, infrastruktury krytycznej oraz ludności cywilnej i zasobów na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń czasu pokoju oraz okresu wojny. Jednym z kluczowych elementów jego prawidłowego i harmonijnego działania jest planowanie. Osią systemu planowania na wypadek sytuacji kryzysowych są plany zarządzania kryzysowego sporządzane na wszystkich szczeblach administracji publicznej. Stanowią one integralną część faz zarządzania kryzysowego, szczególnie zaś fazy prewencji i przygotowania.

Podstawy prawne przygotowywania planów w zakresie zarządzania kryzysowego zostały określone w Ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Sprecyzowano wówczas w odniesieniu do procesu planistycznego pojęcie tzw. planowania cywilnego, określono organy odpowiedzialne za jego realizację, strukturę planów reagowania kryzysowego oraz procedury ich aktualizacji.

Planowanie cywilne objęło wówczas:

- a) całokształt przedsięwzięć organizacyjnych, polegających na opracowywaniu planów, w tym planów reagowania kryzysowego, i programów, mających na celu optymalne wykorzystanie dostępnych sił i środków w sytuacjach kryzysowych oraz w czasie stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny, w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do przejmowania nad nimi kontroli, reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz odtworzenia infrastruktury i przywracania jej pierwotnego charakteru;
- b) planowanie w zakresie wspierania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie ich użycia oraz planowanie wykorzystania Sił Zbrojnych

Rzeczypospolitej Polskiej do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego¹.

Do zadań z powyższego zakresu zaliczono: gromadzenie i przetwarzanie informacji o możliwych do użycia siłach i środkach w sytuacjach kryzysowych, w czasie stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny; opracowywanie procedur postępowania na wypadek zagrożeń; przygotowywanie planów reagowania kryzysowego.

Realizacja przedsięwzięć planistycznych powinna zapewnić funkcjonowanie administracji publicznej; funkcjonowanie i możliwość odtworzenia infrastruktury lub przywrócenia jej pierwotnego charakteru; racjonalne gospodarowanie siłami i środkami w sytuacjach kryzysowych, w czasie stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny; warunki do przetrwania ludności w sytuacjach kryzysowych, w czasie stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny.

Sporządzany w ramach procedur planowania cywilnego plan reagowania kryzysowego składał się z trzech części: planu głównego, procedur reagowania oraz załączników funkcjonalnych. Każda z wyniesionych części zawierała odpowiednio:

- 1) plan główny:
  - a) charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego;
  - b) charakterystykę sił i środków, w tym stan rezerw państwowych, oraz ocenę możliwości ich wykorzystania;
  - c) analizę funkcjonowania administracji publicznej, jej skuteczności i możliwości wykorzystania w sytuacjach kryzysowych;
  - d) przewidywane warianty działań w sytuacjach kryzysowych;
  - e) wskazanie trybu aktualizacji planu oraz poszczególnych załączników funkcjonalnych;
- 2) procedury reagowania kryzysowego określające zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych, w czasie stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny, a w tym:
  - a) zadania w zakresie monitorowania zagrożeń;
  - b) bilans i tryb uruchamiania sił i środków niezbędnych do usuwania skutków zagrożeń;

---

¹ Ustawa o zarządzaniu kryzysowym z dn. 26 kwietnia 2007 r., art. 3, p. 4. (Dz.U. 2007, nr 89, poz. 590).

c) uruchamianie działań przewidzianych w planie reagowania kryzysowego oraz zasady współdziałania, a także sposoby ograniczania rozmiarów strat i usuwania skutków zagrożeń;

3) załączniki funkcjonalne planu głównego określające:

- a) standardowe procedury operacyjne, opisujące sposoby działania podmiotów realizujących zadania z zakresu zarządzania kryzysowego;
- b) organizację łączności między podmiotami, o których mowa w lit. a;
- c) organizację systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania;
- d) zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń;
- e) organizację ewakuacji z obszarów zagrożonych;
- f) organizację opieki społecznej i medycznej, z uwzględnieniem planów zabezpieczenia ratownictwa medycznego;
- g) organizację ochrony przed zagrożeniami radiacyjnymi, biologicznymi i chemicznymi;
- h) wykaz zawartych umów i porozumień związanych z realizacją zadań zawartych w planie reagowania kryzysowego;
- i) zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód².

Dodatkowo w planach reagowania kryzysowego na szczeblu centralnym i wojewódzkim uwzględniano zadania dotyczące ochrony przed zagrożeniami radiacyjnymi.

Obowiązek fizycznego opracowania planów spoczął na Rządowym Centrum Bezpieczeństwa oraz komórkach właściwych w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich, starostwach powiatowych, urzędach miasta oraz gminy.

Należy podkreślić, że jako osobne dokumenty sporządzano wówczas plany ochrony infrastruktury krytycznej oraz plany obrony cywilnej³.

Określone w 2007 r. ramowe zasady opracowywania planów reagowania kryzysowego zostały w dość istotny sposób zmienione mocą Ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Dokonane w dokumencie tym modernizacje dotyczą przede wszystkim zmiany

---

² Ibidem, art. 5.

³ Powstawały one wówczas w oparciu o Wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 13 października 1993 r. w sprawie zasad opracowania planu obrony cywilnej województw, powiatów, gmin i zakładów pracy. Por. R. Kalinowski, *Obrona cywilna w Polsce*, Siedlce 2007, s. 171.

podstawowych terminów definiujących zakres planowania cywilnego oraz sposób opracowywania planu⁴.

Planowanie cywilne określono w ustawie jako:

- a) całokształt przedsięwzięć organizacyjnych mających na celu przygotowanie administracji publicznej do zarządzania kryzysowego;
- b) planowanie w zakresie wspierania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie ich użycia oraz planowanie wykorzystania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

Widzimy więc znaczne uproszczenie definicji stanowiącej punkt wyjścia do realizacji dalszych przedsięwzięć. I chociaż ujęcie to można uznać za zbyt ogólnikowe to jednak pozwala ono na wykonanie szerszego zakresu przygotowań bez ewentualności opracowania dokumentacji czy realizowania procedur nie ujętych w zapisach prawnych, a więc faktycznie leżących poza obowiązującym prawem.

Rozszerzono także zakres przedsięwzięć z zakresu planowania cywilnego. Obejmują one obecnie:

- 1) przygotowanie planów zarządzania kryzysowego;
- 2) przygotowanie struktur uruchamianych w sytuacjach kryzysowych;
- 3) przygotowanie i utrzymywanie zasobów niezbędnych do wykonania zadań ujętych w planie zarządzania kryzysowego;
- 4) utrzymywanie baz danych niezbędnych w procesie zarządzania kryzysowego;
- 5) przygotowanie rozwiązań na wypadek zniszczenia lub zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
- 6) zapewnienie spójności między planami zarządzania kryzysowego a innymi planami sporządzanymi w tym zakresie przez właściwe organy administracji publicznej, których obowiązek wykonania wynika z odrębnych przepisów.

Zadania, które wymieniono powyżej powinny w myśl zapisów ustawy uwzględniać:

- 1) zapewnienie funkcjonowania administracji publicznej w sytuacji kryzysowej;

---

⁴ Ustawa o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym z dn. 17 lipca 2009 r. (Dz.U. 2009, nr 131, poz. 1076), art. 3, p. 4; *Planowanie cywilne w zarządzaniu kryzysowym*, red. W. Kitler, Warszawa 2011, s. 64–65.

- 2) zapewnienie funkcjonowania i możliwości odtworzenia infrastruktury krytycznej;
- 3) zapewnienie ciągłego monitorowania zagrożeń;
- 4) racjonalne gospodarowanie siłami i środkami w sytuacjach kryzysowych;
- 5) pomoc udzielaną ludności w zapewnieniu jej warunków przetrwania w sytuacjach kryzysowych.

Prawidłowe przygotowanie oraz wdrożenie i korekta planów możliwa jest dzięki szczegółowemu określeniu tzw. cyklu planowania, który jest charakteryzowany jako okresowe realizowanie etapów: analizowania, programowania, opracowywania planu lub programu, jego wdrażanie, testowanie i uruchamianie. Jest to jak się wydaje niezwykle ważna zmiana, gdyż podkreśla ona bardzo wyraźnie, iż samo „napisanie planu” jest częścią bardzo złożonego procesu. Jest on bowiem dokumentem o charakterze bardzo precyzyjnego narzędzia wykorzystanie którego umożliwi zapewnianie bezpieczeństwa w skali lokalnej, regionalnej i wreszcie centralnej. Plany wyższego rzędu nie mogą bowiem sprawnie funkcjonować bez swoich odpowiedników w skali powiatu czy gminy. W związku z tym konieczne jest jego ciągle testowanie oraz udoskonalanie, szczególnie w sytuacji nieustannie ewoluujących zagrożeń w każdej sferze bezpieczeństwa.

Niezwykle istotnym elementem procesu planowania ujętym formalnie także po raz pierwszy w omawianym dokumencie jest *Raport o zagrożeniach* stanowiący punkt wyjścia do opracowywania planów zarządzania kryzysowego, szczególnie zaś ich części pierwszej. Obejmuje on przede wszystkim: wskazanie najważniejszych zagrożeń przez stworzenie mapy ryzyka; określenie celów strategicznych; wskazanie priorytetów w reagowaniu na określone zagrożenia; wykaz sił i środków niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych; programowanie zadań w zakresie poprawy bezpieczeństwa przez uwzględnianie regionalnych i lokalnych inicjatyw; wnioski zawierające hierarchicznie uporządkowaną listę przedsięwzięć niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych.

Szczegółowe zasady przygotowania tego dokumentu określa Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego z dn. 30 kwietnia 2010 r. Według rozporządzenia raport przygotowany jest przez ministrów kierujących działami administracji publicznej, kierowników urzędów centralnych oraz wojewodów, opracowujących raport cząstkowy. Dokument centralny stanowi więc sumę danych cząstkowych, co każe przypuszczać, że w sposób dogłębny i wiarygodny

określa on charakter, skalę zagrożeń, ocenę ryzyka ich wystąpienia oraz mechanizmy prowadzące do niwelowania prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń, czy likwidowania zagrożeń występujących.

Raport składa się z następujących części: „Zagrożenia, Zapobieganie, Przygotowanie, Reagowanie, Dane historyczne, Wykazy, Wnioski, Matryca ryzyka”. Są one umieszczone w standardowym arkuszu obsługiwanym przez popularne oprogramowanie. Dzięki temu raport przesyłany jest w formie nie tylko papierowej, ale także elektronicznej. Jego ujednoliconą formą ułatwia obróbkę danych oraz opracowanie danych wyjściowych do przygotowania planów zarządzania kryzysowego.

Osobami odpowiedzialnymi za koordynację przygotowania Raportu są odpowiednio Dyrektor Rządowego Centrum Bezpieczeństwa oraz Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w części dotyczącej zagrożeń terrorystycznych⁵.

nr	dział administracji	ogólna charakterystyka zagrożenia	zagrożenie (opis)	numer scenariusza w ramach danego zagrożenia	Opis szczegółowy scenariusza	Potencjalne miejsca wystąpienia zagrożenia (opis)	Przyszły wystąpienia zagrożenia (opis)	typ zagrożenia
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				1				
				2				
				3				
				4				
				5				
2				1				
				2				
				3				
				4				
				5				
3				1				
				2				
				3				
				4				
				5				
4				1				
				2				
				3				
				4				
				5				

Opracowanie *Raportu o zagrożeniach* umożliwia przygotowanie planu zarządzania kryzysowego. Ustawa o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym z dn. 17 lipca 2009 r. wprowadza daleko idące zmiany w strukturze i kształcie planów. Zmianie uległa przede wszystkim nazwa samych planów oraz ich części składowych. Według obowiązujących obecnie regulacji tworzony jest Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego, plany zarządzania kryzysowego przygotowywane przez centralne organy administracji państwowej oraz wojewódzkie, powiatowe i gminne plany zarządzania kryzysowego.

Każdy z nich składa się z planu głównego, zespołu przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych oraz załączników funkcjonalnych.

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego z dnia 30 kwietnia 2010 r., § 9, p. 1.

Poszczególne części planu zawierają odpowiednio:

1) plan główny:

- a) charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej, oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń;
- b) zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa;
- c) zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych;

2) zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych, a w tym:

- a) zadania w zakresie monitorowania zagrożeń;
- b) tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków, uczestniczących w realizacji planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej;
- c) procedury reagowania kryzysowego, określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych;
- d) współdziałanie między siłami, o których mowa w lit. b;

3) załączniki funkcjonalne planu głównego określające:

- a) procedury realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związane z ochroną infrastruktury krytycznej;
- b) organizację łączności;
- c) organizację systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania;
- d) zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń;
- e) organizację ewakuacji z obszarów zagrożonych;
- f) organizację ratownictwa, opieki medycznej, pomocy społecznej oraz pomocy psychologicznej;
- g) organizację ochrony przed zagrożeniami charakterystycznymi dla danego obszaru;
- h) wykaz zawartych umów i porozumień związanych z realizacją zadań zawartych w planie zarządzania kryzysowego;
- i) zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód;
- j) procedury uruchamiania rezerw państwowych;
- k) wykaz infrastruktury krytycznej znajdującej się odpowiednio na terenie województwa, powiatu lub gminy, objętej planem zarządzania kryzysowego;

l) priorytety w zakresie ochrony oraz odtwarzania infrastruktury krytycznej⁶.

Należy w tym miejscu podkreślić, że celowa z punktu widzenia nowej definicji planowania cywilnego wydaje się zmiana nazwy planu z „reagowania” na „zarządzania” (kryzysowego). Uwzględniając znaczące rozszerzenie zakresu przygotowania niezbędnych danych, opracowania i korygowania zapisów planów zauważyć należy, że wpisują się one we wszystkie cztery fazy zarządzania kryzysowego, nie ograniczając się jedynie do utożsamianej z realizacją planu fazy „reagowania”. Ponadto warto zauważyć, że formuła planu zarządzania kryzysowego zminimalizowała dublowanie się jego zapisów z planami operacyjnymi służb, inspekcji, straży itp., które stanowią właśnie plany reagowania. Tym samym struktura planu uległa znacznemu uproszczeniu wpływając na jego funkcjonalność. Plan główny pozbawiony został dość „karkołomnych” elementów, jakimi były „charakterystyka sił i środków oraz możliwości ich wykorzystania”, „analiza funkcjonowania administracji publicznej, jej skuteczności i możliwości wykorzystania w sytuacjach kryzysowych” oraz „wskazanie trybu aktualizacji planu oraz poszczególnych załączników funkcjonalnych”.

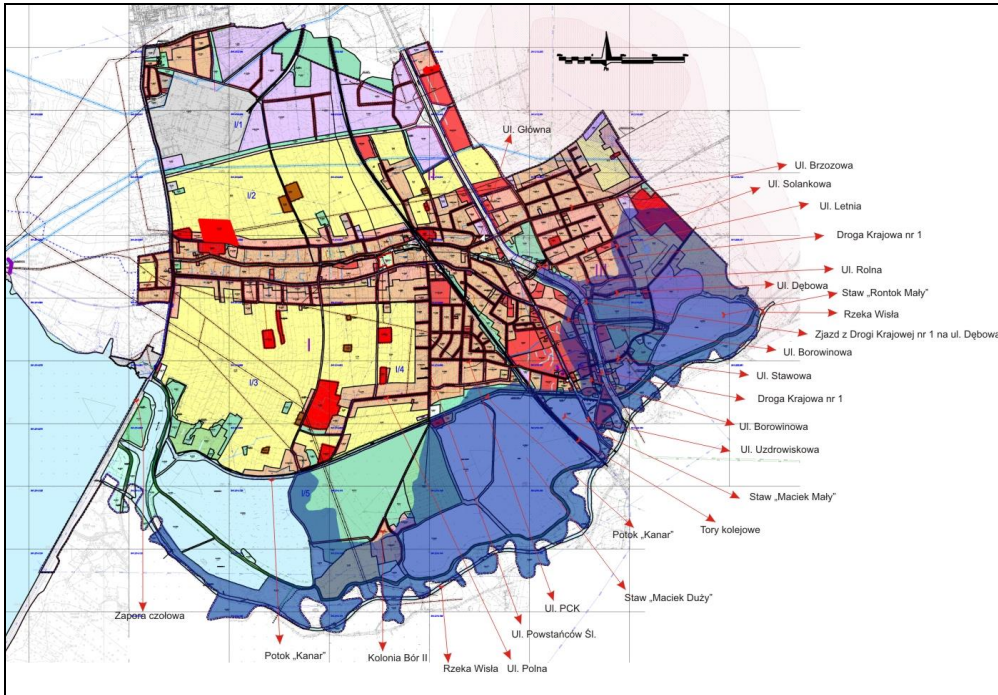
Plany wyposażono także formalnie (elementy te był bowiem już wcześniej wykorzystywane w licznych służbach, inspekcjach i strażach oraz organach administracji) w narzędzia umożliwiające skuteczną wizualizację zagrożeń oraz algorytmów reagowania. Chodzi mianowicie o mapy zagrożeń, mapy ryzyka oraz siatki bezpieczeństwa.

Zadaniem mapy zagrożenia jest przedstawienie obszaru geograficznego objętego zasięgiem zagrożenia z uwzględnieniem różnych scenariuszy zdarzeń.

Natomiast mapa ryzyka jest dokumentem w formie graficznej lub opisowej przedstawiającym potencjalnie negatywne skutki oddziaływania zagrożenia na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę.

---

⁶ Ustawa o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym z dnia 17 lipca 2009 r., art. 5, p. 2.

Przykładowa mapa zagrożeń, Źródło: Dokumentacja gminy Goczałkowice na podstawie www.goczalkowicedroj.pl

Elementem ułatwiającym niezwykle bezpośrednio realizację planu stanowi siatka bezpieczeństwa będąca zestawieniem potencjalnych zagrożeń ze wskazaniem podmiotu wiodącego przy ich usuwaniu oraz podmiotów współpracujących. W przypadku planów zarządzania kryzysowego jest to znaczące ułatwienie wdrażania planu ze względu na niezwykle przejrzystość wykazu przedsięwzięć i zadań ujętych w formie graficznej, przy dodatkowym braku konieczności umieszczania skomplikowanej legendy umożliwiającej prawidłowe odczytywanie dokumentu.

Nazwa grupy	Koordynacja i wsparcie działań ratowniczych	Polityka informacyjna	Transport	Pomoc socjalno-bytowa	Pomoc medyczna i opieka zdrowotna	Zabezpieczenie finansowe	Realizacja działań administracyjnych	Bezpieczeństwo i porządek publiczny	Monitorowanie zagrożeń	Odbudowa	Informowanie, ostrzeżenie i alarmowanie	Organizacja łączności i obieg informacji
Grupa bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego		■						■				
Grupa operacji	■											
Grupa zabezpieczenia logistycznego			■			■				■		
Grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej				■	■							
Grupa planowania cywilnego							■					
Grupa monitorowania prognoz i analiz									■	■	■	■

Przykładowa siatka bezpieczeństwa Wojewódzkiego Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Źródło: E. Nowak, *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, Warszawa 2007, s. 56.

Niezwykle istotnym elementem planów zarządzania kryzysowego stały się od bieżącego roku załączniki funkcjonalne. W odróżnieniu od pozostałych części planu, które zostały znacznie uproszczone, zakres oraz objętość tej części planów znacząco wzrósł. Najważniejszą z wprowadzonych zmian jest włączenie do struktury funkcjonującej dotychczas planów ochrony infrastruktury krytycznej. Niezwykłą doniosłość tego przedsięwzięcia podkreśla fakt, że wymienione plany stanowią aż cztery załączniki funkcjonalne do planów zarządzania kryzysowego. Zasady ochrony infrastruktury krytycznej określone zostały w Narodowym Programie Ochrony Infrastruktury Krytycznej realizowanym na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej z dn. 30 kwietnia 2010 r. Na bazie jego zapisów, na podstawie kryteriów określonych przez dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, katalogowane są elementy uznane za infrastrukturę krytyczną oraz dane umożliwiające przygotowanie właściwej ochrony tych instalacji. Realizacja programu następuje poprzez: utrzymywanie kontaktów pomiędzy jego uczestnikami przez konferencje, seminaria, prowadzenie forum dyskusyjnego; przygotowanie i udział w ćwiczeniach i szkoleniach oraz wymianę informacji; identyfikację obszarów działań niezbędnych w celu podniesienia poziomu ochro-

ny infrastruktury krytycznej; zidentyfikowanie zagrożeń dla infrastruktury krytycznej, spodziewanego lub zaobserwowanego zwiększenia zapotrzebowania na usługi lub produkty dostarczane przez operatorów infrastruktury krytycznej, spodziewanych przerw lub zakłóceń w dostawach usług lub produktów dostarczanych przez operatorów infrastruktury krytycznej; wsparcie działań podejmowanych przez operatorów infrastruktury krytycznej w przypadku zniszczenia lub zakłócenia funkcjonowania tej infrastruktury; ochronę infrastruktury krytycznej, funkcjonowania wewnętrznych mechanizmów tej ochrony i zarządzania kryzysowego.

Natomiast zapewnienie skutecznej realizacji ochrony infrastruktury krytycznej następuje poprzez:

- 1) realizację wyznaczonych priorytetów oraz celów Programu;
- 2) zapewnienie warunków do doskonalenia ochrony i ciągłości funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
- 3) przygotowanie na sytuacje kryzysowe mogące być skutkiem zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej lub niekorzystnie wpłynąć na tę infrastrukturę;
- 4) przygotowanie do reagowania w sytuacjach zniszczenia lub zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
- 5) zapewnienie warunków do odtwarzania infrastruktury krytycznej;
- 6) przestrzeganie standardów oraz wymagań zawartych w Programie;
- 7) współpracę w realizacji Programu⁷.

Dalsze czynności polegają na opracowaniu i zatwierdzeniu planów ochrony infrastruktury krytycznej, których zasady opracowania określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2010 r. w sprawie planów ochrony infrastruktury krytycznej. Plany sporządzane są na szczeblu centralnym oraz wojewódzkim. Każdy plan zawiera następujące elementy:

- 1) dane ogólne:
  - a) obejmujące nazwę i lokalizację infrastruktury krytycznej;
  - b) pozwalające zidentyfikować operatora infrastruktury krytycznej: nazwa, adres i siedziba, numery REGON, NIP i KRS;
  - c) pozwalające zidentyfikować zarządzającego przedsiębiorstwem w imieniu operatora infrastruktury krytycznej: nazwa, adres i siedziba, numery REGON, NIP i KRS;

---

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej z dnia 30 kwietnia 2010 r., § 7, p.1.

- d) obejmujące dane służbowe osoby, odpowiedzialnej za utrzymywanie kontaktów z podmiotami właściwymi w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej;
- e) obejmujące imię i nazwisko osoby sporządzającej plan;
  - 2) dane infrastruktury krytycznej obejmujące:
    - a) charakterystykę i podstawowe parametry techniczne;
    - b) plan (mapę) z naniesieniem lokalizacji obiektów, instalacji lub systemu;
    - c) funkcjonalne połączenia z innymi obiektami, instalacjami, urządzeniami lub usługami;
    - 3) charakterystyka:
      - a) zagrożeń dla infrastruktury krytycznej oraz oceny ryzyka ich wystąpienia wraz z przewidywanymi scenariuszami rozwoju zdarzeń;
      - b) zależności infrastruktury krytycznej od pozostałych systemów infrastruktury krytycznej oraz możliwości zakłócenia jej funkcjonowania w wyniku zakłóceń powstałych w pozostałych systemach infrastruktury krytycznej;
      - c) zasobów własnych możliwych do wykorzystania w celu ochrony infrastruktury krytycznej;
      - d) zasobów właściwych terytorialnie organów, możliwych do wykorzystania w celu ochrony infrastruktury krytycznej;
      - 4) zasadnicze warianty:
        - a) działania w sytuacji zagrożenia lub zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
        - b) zapewnienia ciągłości funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
        - c) odtwarzania infrastruktury krytycznej;
        - 5) zasady współpracy z właściwymi miejscowo:
          - a) centrami zarządzania kryzysowego;
          - b) organami administracji publicznej⁸.

Plany ochrony infrastruktury krytycznej stanowiące od 2010 r. integralną część planów zarządzania kryzysowego podlegają aktualizacji na zasadach charakterystycznych dla planu macierzystego. Nowelizacji dokonuje się więc w razie konieczności, nie rzadziej jednak niż raz na dwa lata.

Reasumując podkreślić należy, że nieustanna praca nad doskonaleniem systemu zarządzania kryzysowego daje nadzieję na lepsze jego przygotowanie na wypadek hipotetycznych czy realnych zagrożeń. Jednym

---

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2010 r. w sprawie planów ochrony infrastruktury krytycznej, § 2, p. 3.

z najważniejszych elementów tegoż systemu pozostaje niewątpliwie planowanie, jako swoisty szkielet pozwalający na konstruktywne, przemyślane, a co za tym idzie także skuteczne działanie. Niestety mnogość i różnorodność współczesnych zagrożeń, szczególnie w sferze niemilitarnej stawia pod znakiem zapytania skuteczność procesu przygotowań. W chwili obecnej nie znajdujemy alternatywy dla funkcjonującego dziś sposobu opracowywania planów. Możemy więc liczyć jedynie na skuteczność naszych przewidywań oraz sprawdzalność programowanych wariantów reagowania. Warto także nieustannie doskonalić algorytmy opracowania planów w celu próby doświadczenia lub nawet wyprzedzenia zachodzących zmian w charakterystykach znanych zagrożeń. Jest to szansa na skuteczne zarządzanie w sytuacjach kryzysowych w myśl znanej maksymy „los nagradza przygotowanych”.

Bibliografia

- Kalinowski R., *Obrona cywilna w Polsce*, Siedlce 2007.
- Nowak E., *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, Warszawa 2007.
- Planowanie cywilne w zarządzaniu kryzysowym*, red. W. Kitler, Warszawa 2011.
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej z dn. 30 kwietnia 2010 r.
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie planów ochrony infrastruktury krytycznej z dn. 30 kwietnia 2010 r.
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego z dn. 30 kwietnia 2010 r.
- Skomra W., *Zarządzanie kryzysowe. Praktyczny przewodnik po nowelizacji ustawy*, Wrocław 2010.
- Ustawa o zarządzaniu kryzysowym z dn. 26 kwietnia 2007 r.
- Ustawa o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym z dn. 17 lipca 2009 r.
- Wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 13 października 1993 r. w sprawie zasad opracowania planu obrony cywilnej województw, powiatów, gmin i zakładów pracy.
- Ziarko J., Walas-Trębacz J., *Podstawy zarządzania kryzysowego*, cz. 1, *Zarządzanie kryzysowe w administracji publicznej*, Kraków 2010.